

Tresnitt og linosnitt

Forfatter: Gunnar Birkeland<gunnar@enternet.no>

Dette er den andre artikkelen i serien om originalgrafikk. Her tar vi for oss høytrykk og ser nærmere på de to teknikkene tresnitt og linosnitt.

Lær mer om originalgrafikk

Høytrykk

Høytrykk er den grafiske metoden som først kom i bruk. I Kina brukte man allerede i år 2000 før Kristus utskårne brikker av kleberstein til å trykke dekor på tekstiler. Etter hvert gikk man over til å skjære i treplater. Trykkingen ble gjort på tynn trebark, silke eller lerret og etter år 600 ble bilder trykket på papir. I Norge begynte man å lage tresnitt først på 1600-tallet. Høytrykk omfatter tresnitt, trestikk og linoleumsnitt. Også håndstempel, potetrykk og tekst som er satt, betegnes som høytrykk.

Tresnitt

Vanlig tresnitt blir skåret i langved. Ønsker man å framheve treets årestruktur kan man bruke en myk tresort som f. eks. furu, mens hardere tresorter som pære, eller bjørkefinérplater gir et mer nøyaktig spor i plata. Ofte blir plata preparert med skjellakk og deretter malt over med svart for å gi kontrast. Dermed fremstår utskårne linjer med treets lyse farge og gir tilbakemelding til kunstneren om bildets uttrykk. Det som skjæres bort blir hvitt ved trykking og kan senere trykkes med annen farge om ønskelig. Til treskjæringen benyttes større og mindre huljern og kniver.

Trestikk

Trestikk blir ofte omtalt som xylografi. Her bruker man endaved av harde tresorter som buskbom og kristtorn. Teknikken er den samme som for tresnitt, men her kan man få fram svært presise linjer. Redskapene er de samme som for kobberstikk, gravestikler av ulik tykkelse.

Linoleumsnitt

Linoleumsnitt eller linosnitt er svært likt tresnittet, men det mangler treets struktur i overflaten. Derfor lar ofte kunstneren de kraftige kontrastene mellom svart og hvitt få spille ut. Variasjonen av avstand mellom linjer og punkter og linjetykkelse er viktige virkemidler. Linoleum er myk å skjære i, så små lette huljern og stålpenner kan brukes. Dette kan gjøre det lettere for kunstneren å få fram et fritt og spontant uttrykk i linosnitt enn i tresnitt

Trykking

Det er forholdsvis enkelt å trykke høytrykk for hånd. En valse innsatt med trykkfarge vales i ulike retninger over trykkplaten. Trykkpapiret legges varsomt over den innfargede platen. Baksiden av

papiret gnis forsiktig med en stor skje eller falsebein til man har fått jevn farge fra platen over papiret. Ved flerfarget trykk kan man enten lage en trykkplate for hver farge eller gjøre som Munch og dele plata opp slik at hver del får sin farge, for deretter å sette den sammen igjen. Slik kan man få flere farger i en operasjon, men mister muligheten til å få fargene til å blande seg for å oppnå nye fargekombinasjoner og valører. Til trykking av høytrykk er papirkvaliteten viktig for å få fram bildets karakter. Mange kunstnere bruker tynt japanpapir, også kalt rispapir. Det er laget av bomull mens limet er utvunnet av ris.

[trykk](#)